

Н. Л. Противень

Науковий керівник: Костюк О.В., к.е.н., доцент

ДВНЗ «Українська академія банківської справи Національного банку України»,

м.Суми

ПРОБЛЕМИ РЕАЛІЗАЦІЙ ПОТЕНЦІАЛУ ХІМІЧНОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ УКРАЇНИ У КОНТЕКСТІ ТЕНДЕНЦІЙ СВІТОВОЇ ТОРГІВЛІ

Хімічна промисловість – невід’ємна ланка господарства практично кожної країни, яка грає важливу роль у розбудові і реалізації виробничого потенціалу та розвитку економіки в цілому. Експорт хімічної продукції є вагомою статтею світового експорту, частка якої має незначну тенденцію до зниження і станом на вересень 2013 року склала 10,3%. Дещо нижчим є відповідний показник в Україні – 7%.

Зменшення частки світового експорту хімічної продукції з 2009 року, пояснюється значною чутливістю до змін кон’юнктури товарних ринків на тлі світової економічної кризи. Падіння у галузі супроводжувалось масовими зупинками та банкрутствами виробництв, звуженням ємності внутрішніх і зовнішніх ринків, падінням цін на продукцію у 2,5 рази та зниженням рівня рентабельності в середньому на 40%.

Хімічна галузь України є експортоорієнтованою, адже країна експортує до 70% продукції. Несприятлива зовнішня кон’юнктура світового ринку хімічної промисловості призводить до значного зниження попиту на продукцію українського хімпрому, тому його частка в сукупному експорті має тенденцію до зниження, як в національному, так і світовому вимірі.

Важливим у визначенні ефективності експортної стратегії національних виробників є відповідність товарної структури вітчизняного експорту світовим тенденціям. Основними статтями світового експорту хімічної продукції є органічна хімія (21,3%), продукція фармацевтичної промисловості (25,9%) та

виробництво пластмас у первинних формах (15,1%). Структура вітчизняного імпорту хімічних продуктів представлена у 30% – фармацевтикою, більше 16% – пластмасами у первинних формах та 11% – ефірними оліями. Ці позиції мають високий потенціал імпортозаміщення, який за оцінками становить до 13 млрд. дол. США на рік, що може знизити їх імпорт на 10-15%, а також позитивно вплине на розвиток вітчизняної хімічної галузі, створивши нові робочі місця та можливості. У свою чергу аналіз товарної структури експорту України засвідчив її невідповідність наявному світовому попиту, адже найбільшу частку (35,5%) складають добрива (3,8% у структурі світового імпорту) та продукти неорганічної хімії (5,6% у структурі світового імпорту).

Таблиця 1 – Основні імпортери хімічної продукції та їх частка у сукупному світовому імпорті на початок 2013 року

Добрива		Оксиди та солі		Солі металів та неорганічні кислоти		Інші неорганічні продукти	
Країна	%	Країна	%	Країна	%	Країна	%
США	11,5	США	12,2	США	8,1	Німеччина	13,9
Бразилія	10,4	Китай	6,6	Німеччина	4,2	Італія	7,5
Китай	5,0	Японія	6,5	Японія	3,7	США	6,6
Франція	3,7	Індія	6,0	Пд. Корея	3,6	Японія	6,3
Індонезія	2,8	Німеччина	5,2	Китай	3,4	Пд. Корея	6,0

Найбільше добрив в 2012 році Україна експортувала до Туреччини, Індії, Італії та Бразилії. Оксидів, солей та неорганічних кислот – до США, Південної Кореї, Туреччини та Росії. Інших неорганічних продуктів – до Росії та США.

Врахування основних потенційних споживачів української продукції може позитивно вплинути на формування зовнішньоекономічної стратегії українських виробників в майбутньому. Одночасно в основі такої стратегії має бути структурна перебудова хімічного виробництва та реалізація програми імпортозаміщення для підвищення орієнтації виробників на внутрішній ринок.

Розв'язавши дані завдання, разом з подоланням низького рівня конкурентоспроможності національної продукції, підвищенням рівня науково-технічного оснащення, створенням сприятливих умов ведення бізнесу, хімічна галузь промисловості України має значний потенціал для відродження у найближчому майбутньому.